

Deus hominem formasse, et paradysum plantasse A
asseritur; et animantia et ligna de terra produxisse
legitur.

Qua autem die hebdomadæ, vel quo ordine, utrum-
ne una die vel pluribus, cuncta in species formave-
rit, ignoratur. Sed prius facta mundi machina cum
luminariis, deinde in primis hominem in hoc
mundo, ut puta, dominum mundi; et ejus habita-
tionem, scilicet paradysum, fecisse; deinde ad ejus
subjectionem, animantia volucrum, piscium et be-
stiarum, et eorum victum, videlicet herbas et arbo-
res, produxisse putatur. Quæ cuncta mox creata, ad
hominem ducta leguntur: post quæ et mulier for-
mata, et cuncta ei subjecta referuntur. Utrum vero
homo diutius in paradiso manserit, dubitatur; licet
multo tempore inibi habitasse a pluribus astruatur. B
Igitur in his æternis sex diebus Deus cuncta causa-
titer creavit, et ab omni opere in septimo requievit.
In istis autem temporalibus omnia temporalia et cor-
poralia realiter per species et formas fecit; legem
crescendi, permanendi, alia ex se gignendi dedit. Et
hæc cuncta Filius cum Patre usque modo operatur:
per quem adhuc omnis corporea creatura in melio-
rem statum transformatur.

CAPUT VI.

De Incarnatione Christi.

Ingressa Sapientia Dei, octavo Kalendas Aprilis, in
uterum B. virginis Mariæ, anno ab origine mundi qua-
ter millesimo centesimo octogesimo quarto, octavi ma-
gni paschalis cycli quingentesimo tertio decimo, Octa-
viani Augusti quadragesimo secundo, cycli solaris C
octavo, cycli decennovenalis octavo decimo, cycli lu-
naris quinto decimo, indictione secunda, concurrenti-
bus... Epactis septenis, feria sexta, luna decima, anno
etiam ætatis ejusdem virginis duodecimo. In quo
utero corpus suum per novem menses et sex dies,
id est, per quadragies sexies senos, hoc est per du-

(110) *Mendum.*

centos septuaginta sex dies ædificavit. Hoc enim
tempus computatur ab octavo Kalendas Aprilis
quando conceptus est, usque ad octavam Kalendas
Januarii, quando natus fuit Christus. Natus est ergo
vii Kal. Januarii, indictione tertia, dominica vel in-
fra, nocte. A qua nativitate, die octava circumcidi-
tur, et die quadragesimo in templo præsentatur. In
quo templo duodeennis adolescens, sapientes interro-
gans invenitur; et anno vicesimo octavo (110), et ter-
tia Christi die tricesimi anni a Joanne baptizatur, et
tricesimo tertio anno et dimidia octava Kal. Aprilis,
qua die conceptus fuerat, a Judæis comprehenditur:
quorum lingua primum, hora tertia crucifigitur, et
sexta per milites in cruce sustollitur. In qua cruce
per tres horas, id est sextam, septimam et octavam,
fuit, atque hora nona expiravit. A qua hora usque
ad diluculum resurrectionis sunt quadraginta horæ,
ipsa quoque hora nona connumerata. His enim horis
corpus Christi exanime jacuit, quod positum est in
sepulcro vesperi; in quo per triginta sex horas re-
quievit. Resurgens autem diluculo, prima Sabbati
per quadraginta dies in terris conversatus est, ubi
voluit, et quomodo voluit. Quadragesimo vero die,
videntibus apostolis suis, cælos ingressus est, atque
in dextera sui Patris resedit. Unde die ab ascensione
decima Spiritum sanctum super apostolos misit.
Qua die factus est homo primus, eadem die conce-
ptus est homo secundus. Sexta enim die et homo ve-
tus factus est in paradiso, et homo novus conceptus
in utero Virginis. Et qua hora terrenus homo invasit
pomum, humanum genus interempturus; eadem
hora toleravit crucem et mortis amaritudinem cœle-
stis homo, universum mundum redempturus. Ergo,
ut videtur, eadem die et homo obediens cum latrone
in paradysum revertitur: et homo inobediens cum
muliere, suæ damnationis exsilium intrare compelli-
tur.

DE DECEM PLAGIS ÆGYPTI

SPIRITUALITER.

(Ex codice ms. inclytæ Carthusiæ Gemnicensis in Austria communicavit venerabilis P. Leopoldus
Wydemann, ejusdem asceterii bibliothecarius. Edidit D. Bernardus Pezsius *Thesauri*
Anecd. t. II, parte I, pag. 89.)

Prima plaga Ægypti erat aqua in sanguinem ver- D
sa, in qua infantes Hebræorum necaverunt, et pi-
sces ejus mortui sunt. Secunda ranæ de rivis et
paludibus eductæ, replentes superficiem illius terræ.
Tertia cyniphes, id est hircinæ muscæ, ignitis
aculeis hominibus et jumentis permolestæ, de pul-
vere terræ productæ. Quarta cynomyia, id est can-
nina musca vel potius cœnomyia, id est omne

triduum, in quibus horribiles imagines quasi somniantibus apparebant, quæ eos deterrebant : ubi autem filii Israel erant, lux erat, et hæ plagæ eos non tangebant. Decima plaga erat : quod primogenita Ægypti, id est : Omnes hæredes sint occisi, et dii eorum contriti.

Hæ autem plagæ teste Cornelio et Orosio quinque annis contigerunt, scilicet singulis annis duæ : post unamquamque enim plagam spatium pœnitentiæ dabatur, sed rege indurato iterum plaga inferebatur. Sed quia, Apostolo scribente, hæc omnia in figura contigebant illis ; et eodem asserente, lex spiritualis est, videndum quidnam spiritualiter significant.

Pharao, quod dicitur *denudans* vel *dissipans*, est diabolus, qui hominem gloria immortalitatis denudavit, et cum in variis erroribus dissipavit. Hujus regnum est Ægyptus, quod sonat *tenebræ* vel *tribulatio*, et sunt ignorantia, infidelitate et peccatis tenebrosi, tribulantes eos qui sunt bonis operibus dediti. Porro Pharao non est nomen hominis, sed dignitatis, sicut apud nos reges, Augusti appellantur, cum propriis nominibus censeantur : ille autem Pharao qui in mari submersus est, Ceueris dictus est. Plagæ Ægyptiorum sunt percussiones peccatorum.

Aqua Ægypti est sapientia hujus mundi ; pisces in fluctibus vagi sunt philosophi in mundanis curiosi. Hæc aqua in sanguinem vertitur, et pisces ejus moriuntur, dum sæcularis sapientia in peccatis animas obligat, et suos sectatores mortificat ; sanguis enim peccata significat, ut scribitur : *Libera me de sanguinibus* (Psal. 1), id est peccatis. Infantes Hebræorum ab Ægyptiis in aqua necati sunt, id est simplices in fide ab erroneis gentilium libris seducti.

Ranæ autem, quæ in paludibus coaxant, sunt pœtæ, qui in cœno luxuriæ sordida facta priorum clamant. Hæc plaga Ægyptus percutitur, dum horum doctrina cor mundanorum subvertitur.

Cyniphes vero pungentes ignitis stimulis sunt inquieti, qui feruntur variis desideriis : qui cyniphes de pulvere terræ procreati sunt, quia inquieti terrenis desideriis tantum dediti sunt. Hircis maxime inharrent, quia hi præcipue fetori libidinis insident. Hæc tertia plaga hi percutiuntur, qui Spiritum sanctum non habent, qui in Trinitate tertia Persona scribitur.

Cynomyia autem musca canina hæretici sunt, qui moræ canum contra catholicos indiscrete latrant ; et instar muscarum importunis disputationibus repulsi advolant. Multigenæ muscæ, multimodæ sunt hæreses, quæ multis modis catholicos inquietant, et dum sanis sententiis abiguntur, iterum eos impugnant.

Pestilentia vero animalium est reprobata vita carnalium, qui dum bestialiter vivunt, carnali vita putrescentes quasi peste intereunt.

Vesicæ autem scaturientes et pustulæ bullientes, et ulcerum incendia de favilla fornacis formata, sunt invidi, iracundi, odio pleni ; qui ira et odio feriunt, et per homicidia animarum ulcera contrahunt.

A *Tonitrua* vero sunt minæ potentum, fulgura terrores persecutorum, grandines rapinæ prædonum ; quæ singula Ægyptios percutiunt. dum mundanes adversitatibus affligunt.

Locustæ autem et *bruchii*, qui virentia florum corroduunt, sunt bilingues et detractores ; qui malis colloquiis bonos mores bona incipientium corrumpunt.

Tenebræ vero palpabiles sunt infideles, qui multos a luce veritatis seducunt ad tenebras erroris : in his tenebris horribiles imagines apparent, qui eos deterrent ; quia quædam monstruosa de futuris suppliciis imaginantur, de quibus merito talia credentes terreantur. Porro lux ibi lucet, ubi filii Israel sunt ; quia filiis lucis gaudia æternæ claritatis patescunt.

B *Primogenita* autem Ægypti, quod hæredes sunt, amatores sunt mundi : qui quasi Ægyptum hæreditant, dum solum hunc mundum amant. Sed primogenita Ægypti percutiuntur, dum amatores mundi ab hac vita per mortem tolluntur, et æternis suppliciis traduntur. Dii quoque eorum damnatur, dum prælati eorum cum ipsis æternis pœnis deputantur. Hoc etiam in nobis intelligitur. Spiritus et animæ parentes nostri sunt, *fili* sunt virtutes : inter quas *primogenitus* est fides, quæ regni Christi erit hæres ; quem angelus percutiens occidit, dum hæresis per diabolum inventa fidem in anima exstinguit, ne hæres regni Patris esse possit.

C Harum decem plagarum medicina sunt decem præcepta in duabus lapideis tabulis scripta. In una tabula erant tria quæ pertinent ad dilectionem Dei ; in altera septem, quæ pertinent ad dilectionem proximi.

Primum præceptum est : *Unum Deum adora*, quod pertinet ad Patrem.

Secundum : *Non assumes nomen Dei tui in vanum*, id est non perjurabis, quod pertinet ad Filium.

Tertium : *Sanctifica diem Sabbati*, id est : Unum diem in hebdomada ab operibus corporis requiesce, et Deo vaca, quod pertinet ad Spiritum sanctum.

Quartum : *Honora patrem et matrem*.

Quintum : *Non occides*, subaudi : nec manu, nec lingua, nec corde.

Sextum : *Non mæchaberis* : subaudi : nec facto, nec consilio, nec voluntate.

D Septimum : *Non furtum facies*.

Octavum : *Non falsum testimonium dices*.

Nonum : *Non concupisces rem proximi tui*.

Decimum : *Non desideres uxorem alterius nec omnia quæ illius sunt*.

Hæc ideo denario numero continentur, quia ipse est limes omnium numerorum : et ideo pro mercede dabitur in vinea, id est in lege Domini laborantibus, quæ est finis operum nostrorum. Quem denarium ternarius et septenarius complectitur ; quia ternario fides Trinitatis, septenario vero operatio innuitur : quæ utraque in gemina dilectione per septem dona Spiritus sancti in his septem diebus complentur. Tabulæ autem lapideæ legis designant dura corda, quæ noluerunt dilectionem recipere.

Lex vero ideo in igne datur, quia prævaricatores A dida apparuit, quia observatores legis ut sol ful-
legis igni traduntur : facies autem legislatoris splen- gebunt. Amen.

SELECTORUM PSALMORUM EXPOSITIO

Ex inedito ejusdem amplissimo Commentario in Psalmos excerpta.

(Ex codice ms. inclytæ Carthusiæ Gemnicensis in Austria publici juris fecit venerabilis D. P. Leopoldus
Wydemann, ibidem bibliothecarius. Edidit D. B. PEZIUS *Thesauri Anecd.*
tom. II, parte 1, pag. 95.)

AUCTORIS DEDICATIO.

(111) Christiano Patri verbo et exemplo relucenti ut speculum, commissum gregem ad pascua vitæ per
arctum callem ducenti Honorius devotus Christo servientium servus, devotæ orationis affectus, qua-
tenus cum apparuit Princeps pastorum, super omnia bona Domini constituatur in tabernaculis ju-
storum.

Studium tuum, venerande Pater, flagrans in Scripturis ardentem, ad opus quod jubes aggredi accendit
animum meum vehementer, et cymbam ingenioli mei impellit in pelagus intransnavigabile, sed tamen
flatu Spiritus sancti ac remis orationum tuarum aliquando transmeabile. Valido siquidem impulsu cha-
ritatis urges me subire præclarum onus fraternæ utilitatis, redundantiam videlicet supernæ dulcedinis
in Psalmis clausam stylo reserare; ac squalenti vase dulcem Spiritus sancti potum sitientibus justitiæ
propinare: quatenus hi qui psalmos jugiter ruminant, eximiam superni nectaris suavitate interiori palato
sapiant; ne forte eis cœlestia verba, ut insipida aqua de ore profluant, aut ut fistulæ in organis inanem
sonum emittant. Cujus ardui operis dum penso magnitudinem, perhorresco: dum vero in eo perpendo
gratiæ plenitudinem, de injuncto munere hilaresco; confidens me omnium orationibus sublevari, qui meo
potuerint labore in scripturis adjuvari. Hoc igitur opus nomini tuæ dignitatis dedicetur, ac per te utilitati
fidelium publicetur.

Psalterium Gallicum autem, non Romanum, explanabimus, quia in nostris Ecclesiis illud psallimus.
Est autem Gallicum Psalterium, quod a septuaginta Interpretibus est translatum: Romanum autem
quod a Symmache, vel nescio a quo alio est interpretatum. Sunt enim sex translationes ab Ecclesia re-
ceptæ, videlicet septuaginta, Theodotionis, Symmaci, Aquilæ, et quinta editio cujus auctor ignoratur,
et S. Hieronymi. Nos autem septuaginta Interpretum translationem tractabimus, et ubi opus fuerit, de
aliis assumemus.

Quid sit et unde dicatur Psalterium?

Multa sunt indoctis de Psalterio dicenda; sed
pauca doctis summam stylo perstringenda. Psal-
terium est musicum instrumentum, decem chordis
distentum, triangulum, in modum deltæ litteræ for-
matum, et dicitur Hebraice nabla, et Latine orga-
num, inferius latum, superius concavum: quod
inferius percussum, superius reddit sonum. Ab hoc
instrumento hic liber Psalterium cognominatur, et
hymni in hoc instrumento decantati, psalmi deno-
minantur. Quod autem apud nos sunt rhythmici sci-
licet cantus certo syllabarum numero compositi,
fidibus citharæ apti: hoc sunt apud Hebræos psalmi
metro vario compositi, chordis Psalterii apti. Signifi-
cat autem modulatio cantus contemplationem, ipsi
vero psalmi bonam actionem. Ideo autem mysteria
hujus libri sunt per involucra et ænigmata tecta, ne
vilescerent omnibus aperta.

(111) Rubrica codicis Mellicensis, sæculo XIII, ab
Ottone de Veldsperg, priore Mellicensi exarati, est
hæc: *Incipit Liber Honorii ad Chumonem abbatem*

B

Quod ad logicam pertineat.

Philosophia est amor sapientiæ; philo quippe
amor, sophia dicitur sapientia: hæc dividitur in tres
partes, in physicam, ethicam et logicam; id est in
naturalem, moralem, rationalem. Physis namque
natura, ethys mos, loys ratio dicitur. Ad physicam
pertinet Genesis, quæ de naturis loquitur; Epi-
istolæ Pauli ad ethicam pertinent, quæ de mori-
bus tractant: Psalterium ad logicam, quæ et theo-
rica dicitur, eo quod de ratione divinæ scientiæ
memorat.

Traditur autem quod Psalterium in quinque die-
bus a David sit editum; et in quinque libris disten-
tum, per quinque millia annorum, per quinque vul-
nera Christi redemptum.

De titulo, intentione, materia, et auctore.

Titulus libri hujus est liber hymnorum: hym-
nus est laus Dei metricè composita. Omnes quippe

supra primam quinquagenam Psalterii. (Beatus vir.
Patri verbo et exemplo, etc.